

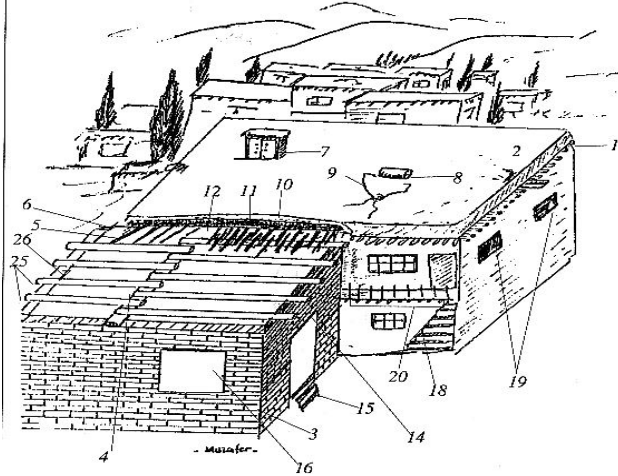
KURMANCÎ

rojnameya taybetî ya Enstîtuya kurdî ya Parîsê li ser pirsên zaravê kurmancî

Min ev nivîsî ne ji bo sahibrewacan

Belkî ji bo biçûkêd Kurmancan

Ehmedê Xanî
(Sedsala XVII)

Xanî

Amadekar : Hemîd KILIÇASLAN

Civîna payîza 1992an

Civîna duwanzdehemîn a li ser zimanê kurdî, zaravayê kurmancî, ji 24 ta 31ê meha çiriyê li Swêdê, li xwendegêha bilind a Biskops Amöyê civiya. Civînê vê carê jî giraniya xebatên xwe da ser lêgerîna temên rêzimanî, hiqûqî û leşkerî. Lênerîna peyvên klasîkên kurdî, ku timî di bernameya civînên ziman de ye, bi ferhengoka kovara *Ronahî* dom kir. Di warên peyvên jiyana rojane de, beşdarên civînê li ser peyvên malbat û merivatiyê û temên avakirinê xebitîn. Em encamên van xebatan di vê hejmarê *Kurmancî* de belav dikin.

Hevalên ku beşdarî civîna payîza 1992 an bûn ev in : Lutfî Baksî (Xerzan), Rojen Barnas (Diyarbakir), Muzafer Begzade (Şikakan), Hemîd Kılıçaslan (Mêrdîn), Mehmûd Lewendî (Qerejdax), Kendal Nezan (Diyarbakir), Elî Şêr (Wan), Mehmed Uzun (Swêrek), Veysî Zeydanî (Bedlîs), Reşo Zilan (Ağirî) û Zeynelabîdîn Zinar (Batman).

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
1 - qomax, serdîwar : du qorên dawîn ên dîwar	duvarın kirişleri kapatan son iki dizisi	les deux dernières rangées de chaque étage du mur	the last two rows on head level of the wall
2 - ban, serxanî, serban	dam, çatı	toit	roof
3 - rêz, qor	dizi, sıra	rang, rangée	row, line
4 - karîte, pîr	ana kiriş, orta kiriş	poutre centrale, long bâton,	main beam long pole,
5 - rewî	uzun sırık	longue perche	long stick
6 - mertek, mirdiyaq, martaq, şeqlê	mertek	solive, poutre, poteau, poutre porteuse	squared balk of timber, beam, post supporting beam
7 - rojîn, kulek	aydınlama bacası	ouverture prati- quée dans le toit pour l'éclairage	aperture in a roof to give light
8 - bangerdan, bangor, gundor	loğ	rouleau en pierre pour comprimer un toit en terre	stone roller (used to roll the clay roof of a house)
9 - qeysik, barloq	loğlama ağacı	manche en bois du rouleau	wooden handle of stone roller
10 - seyek, siwax	siva	enduit	coating
11 - qirş	çalı-çırpı	brindilles	sticks, thorns and brambles
12 - dep, text	tahta	bois	timber
13 - derî	kapı	porte	door
14 - serderî	üst eşik	linteau	lintel
15 - şîpane, binderî	eşik	seuil	threshold
16 - pencere, rojîn	pencere	fenêtre	window
17 - pêlekân, derence	sabit merdiven	escalier	staircase

18 - pêlik, pêlûk	basamak	marche d'un escalier	step, stair
19 - taq	küçük pencere	petite fenêtre	small window
20 - bernig	teras	terrasse	terrace
21 - bêr	kürek	pêle	shovel
22 - herî	balçık, harc	glaise, boue	wet clay, mud
23 - kerpiç, kelpîç	kerpiç	pisé	sundried brick
24 - darqalib	kerpiç kalıbı	moule à pisé	brick mold
25 - kêran	kiriş	poutre	beam
26 - max	iki giriş arası mesafe	distance entre deux poutres	distance between two beams

termên avakirinê

hîm, xîm, binyad, binaxe, binî, binyan, bintar, esas	temel	fondation	foundation
ber, kevir	taş	pierre	stone
qermît	tuğla, keremît	brique rouge, tuile	red brick, red tile
dîwar	duvar	mur	wall
nawbir	ara bölme	cloison	dividing wall
kuç	elle tutulabilen taş	pierre irrégulière de construction	irregular building stone
pîj, pûç, kênce	yassı, küçük taş	petite pierre de forme plate	small flat stone
sel, sal	geniş yassı döşeme taşı	dalle de pierre	flagstone, paving stone
rek	doldurmada kullanılan küçük taş ve çamur ya da çimento karışımı, ara dolgu	remplissage fait de petites pierres de ciment ou de boue	filling made of small stones, cement or mud
xurdik, xilik, xîç, tîke	ara dolgu molozu	gravats	rubble stones
qab	kemer, tonoz	voûte, arcade	arch, vault
taht, ferş	yassı düz taş	pierre plate, dalle de pierre	flagstone, paving stone
cax, êrmikar, çembilheya, navbire	duvarı takviye için içli ve dışlı çepe-çevre konan giriş	poutre de soutènement posée horizontalement au milieu d'un mur pour le consolider	supporting beam placed horizontally in the middle of a wall to consolidate it
dalan, kolan	sofa, hol	vestibule	hall, anteroom
sivder	1- sundurma, 2-hol	appentis	penthouse, lean-to-roof lobby
arîk, qarçik, sepîtk, binban	tavan	plafond	ceiling
şîp	eşik taşı	pierre du seuil	door sill
kêran, beşt	direk, dam giriş	poutre	beam
kut, kutek	iğreti sütun	colonne provisoire en bois	temporary wooden column

spartek, destek qırşkirin	dayanak, payanda çalı çırpı döşeme	soutien, support, appui pavement en brindilles	support pavement with sticks, thorns and brambles
axkirin, banax	toprak döşeme	action de couvrir le toit en terre	to cover the roof with earth
stûn perdik	sütun küçük sırk (dam kirişi ortüsü için)	colonne petit bâton	column small stick
sîqal, mole perdax kirin alaşkirin lûrik evzêl, erzêl, inzêl	ince sıva perdahlamak kiriş kaplama zakkum ağacı eğreti iskele platformu	dernière couche d'enduit polir pose des poutrelles laurier-rose plateforme de construction ou de peinture	last coating to polish covering of the joists oleander builder's scaffolding
avrêjn, avrêjen ; meylbûna xanî ji bo ku av li ser xanî nemîne kerik porxan, tûng, gong, kêzin	su eğimi inşaat iskele ayakları künk	inclinaison du toit pour l'écoulement de l'eau de pluie trépied conduite d'eau en terre cuite	roof inclination to drain off rain tripod earthenware water pipe
nerdiwan pêbask : kevirê ku di hêlên bîrê de an di çemekî de pê lê dikin ji bo daketin an derbasbûnê eywan	seyyar merdiven kuyuya inmek ya da dereyi geçmek için basılan taş eyvan	échelle pierre saillante sur laquelle on s'appuie pour descendre dans un puits ou franchir un ruisseau hall ou salon ouvert d'un côté	ladder jutting stone to lean on when going down a well or crossing a small stream hall or living-room, open on one side
şaneşîn bixêrî argûn, argind arkolk : şîşa agir arişt	balkon baca şömine maşa külün altındaki yanmış toprak, öğülüp talk gibi kullanılır	balcon conduit de fumée cheminée tisonnier cendres fines utilisées comme talc	balcony smoke hole hearth, fireplace tongs, pincers fine ashes used as talcum powder
şerşok, hemamok cilşok, kafık destşok daşir, avdestxane avrêjk çirik, çirane, şurik, çoratan	banyo yunak, çamaşırhane lavabo hela, tuvalet pisuar oluk	bain lavanderie lavabo toilette pissioire gouttière	bath wash-house wash basin toilet, lavatory, WC urinal gutter pipe

Termên rêzimanî

(IV)

Amadekar : Rojen BARNAS

kurdî	tirkî	fransîzî	îngilîzî
lêker	fiil	verbe	verb
lêkera sade	basit fiil	verbe simple	simple verb
lêkera hevedudanî	bileşik fiil	verbe composé	compound verb
lêkera bingehîn	temel fiil	verbe fondamental	fundamental verb
lêkera pronavkî	adil fiil	verbe pronominal	reflexive verb
lêkerên bi qaîde	kurallî fiiller	verbes réguliers	regular verbs
lêkerên bê qaîde	kuralsîz fiiller	verbes irréguliers	irregular verbs
lêkera nekesanî	salt üçüncü şahıslı fiil	verbe impersonnel	impersonal verb
dawîne	mastar soneki	terminaison	ending
ra, reh	kök	racine, radical	root
berlêker	çekim öneki	préverbe	verbal prefix
lêkerên vegerok	dönüşlü fiiller	verbes réfléchis	reflexive verbs
neyekser	dolaylı	indirect	indirect
biwêjên lêkerî	deyim fiiller	locutions verbales	verbal phrases
lêkerên alîkar	yardımcı fiiller	verbes auxiliaires	auxiliary verbs
lêkera têper	geçişli fiil	verbe transitif	transitive verb
lêkera teneper	geçişsiz fiil	verbe intransitif	intransitive verb
rawe	kip	mode	mood
dem	zaman	temps	tense
dema raborî	geçmiş zaman	temps passé	past tense
raborî	mazı, geçmiş	passé	past
dema niho	şimdiki zaman	temps présent	present tense
dema dahatî	gelecek zaman	temps futur	future tense
demên hevedudanî	bileşik zamanlar	temps composés	compound tenses
têper	geçişli	transitif	transitive
teneper	geçişsiz	intransitif	intransitive
nêtar	nötr	neutre	neutral
neyînî	olumsuz	négative	negative
rader	mastar	infinitif	infinitive
radera hevedudanî	bileşik mastar	infinitif composé	compound infinitive
pareng	sıfatfiil	participe	participle
parenga raborî (mayî, hatî, kirî)	geçmiş zaman ortacı	participe passé	past participle
parenga nihoyî	durum ortacı	participe présent	present participle
parenga qop (hatî, ketî, ma)		participe apocopé	apocope participle
lêkerên sedemkar	ettirgen fiiller	verbes causatifs	causative verbs
sedem	neden	cause, motif	cause
sedemî	nedensel	causal	causal
sedemkar	ettirgen	causatif	causative
kişandina lêkerê	fiil çekimi	conjugaison du verbe	conjugation of the verb

Herwekî

ketin => ket = rayek, in = dawîne.

KIŞANDIN Û NAVLÊKIRINA DEMAN

kurdi	tirkî	fransizî	ingilîzî
raboriya sade (<i>ez mam</i>)	-di'li geçmiş	prétérit	preterite
raboriya çirokî (<i>ez mame</i>)	-miş'li geçmiş	prétérit narratif	narrative preterite
raboriya berdest (<i>ez dimam</i>)	bileşik hikâye	imparfait	imperfect
raboriya berdest a çirokî (<i>ez dimame</i>)	sürekli bileşik hikâye	imparfait duratif	durative imperfect
raboriya dûr (<i>ez mabûm</i>)	-miş'li geçmiş hikâye	plus-que-parfait	pluperfect, past perfect
raboriya dûr a liserbûyînê (<i>ez dimabûm</i>)	yaklaşık -miş'li g. hikâye	plus-que-parfait approximatif	approximative pluperfect
raweya bilanî	dilek kipi	mode subjonctif	subjunctive mood
nihoya bilaniyê (<i>(bila) ez bimînîm</i>)	istek şimdiki zaman	présent du subjonctif	present subjective
raboriya bilaniyê (<i>(bila) ez bimama</i>)	istek bileşik hikâye	imparfait du subjonctif	imperfect subjective
raboriya dûr a bilaniyê (<i>(bila) ez mabiwama</i>)	istek -miş'li geçmiş hikâye	plus-que-parfait du subjonctif	pluperfect subjective
raweya hekînî (<i>teşe 1. ezê bimama, teşe 2. ezê mabiwama</i>)	şart kipi	mode conditionnel	conditional mood
raweya pêşker	bildirme kipi	mode indicatif	indicative mood
dema niho (<i>ez dimînîm</i>)	şimdiki zaman	présent	present
nihoya domdar (<i>ez dimînîme</i>)	sürekli şimdiki zaman	présent duratif	durative present
dahatî (<i>ezê bimînîm</i>)	gelecek	futur	future
dahatiya pêş (<i>ezê mabim</i>)	ön gelecek zaman	futur antérieur	future perfect, future anterior
dahatiya nêzik (<i>ez dikim bimînîm</i>)	yakın gelecek zaman	futur proche	immediate future
raweya fermanî (<i>bimîne</i>)	emir kipi	mode impératif	imperative mood

(*dûmahîk heye*)

TERMÊN HIQÛQÎ

(III)

Amadekar : Veysî ZEYDANLÎ

kurdi	tirkî	fransizî	ingilîzî
girtîxane	cezaevi	prison	prison
ragirtî	mevkuf, tutuklu	détenu	detaînee
ragirtîxane*	tutuk evi, tevkif evi	maison d'arrêt	arrest house
paşdeavêtin	talik, erteleme	ajournement	postponement, postponing
paşde avêtin	ertelemek	ajourner	to postpone
gîrokirin, derengîxistin	tehir, tehir etme	retard	delay
gîro kirin, bi derengî xistin	tehir etmek	retarder	to delay
gîro bûn, bi derengî bûn	tehir olmak, gecikmek	être en retard	to be late, to be delayed
paşdexistin	tecil, tecil etme	ajournement	postponing
paşde xistin	tecil etmek	ajourner, remettre	to postpone
serbestberdan	tahliye (tutuklu)	libération, élargissement	setting free
serbest berdan	tahliye etmek	libérer, élargir	to set free
berdan	saliverme	relâchement	release
serbest berdana bi merc	şartlı tahliye	libération conditionnelle	conditional release
daxwazname	dilekçe	requête, pétition	petition

sond	yemin	serment	oath
sond xwarin	yemin etmek	prêter serment, jurer	to take an oath, to swear
spartedar	vekil	représentant	representative, attorney
spartedarî	vekillik, vekalet	représentation légale	attorneyship, proxy
spartename	vekaletname	pouvoir de représenter qn	proxy, power for attorney
xwespêr	müvekkil	client (d'un avocat)	client (of lawyer)

* Di hejmara 11 de ragirtîxane bi şaşî ragirxane hatiye nivîsîn.

Ferhengoka **RONAHÎ**

(III)

Amadekar : Mizaffer BEGZADE

kurdi	tirkî	fransîzî	îngilîzî
rixtan	koşum	harnachement	harness
zîn	eyer	selle, bât	saddle
sinçî	ahlak, sencere	morale, éthique	moral, ethics
pesdeng : dengê nizmalçak sesli		silencieux, qui parle à voix basse	silent, quiet low-voiced
pesdengî	sessizlik	discrétion, silence	silence, discretion
awarte	istisna	exception	exception
awarteyî	istisnayı	exceptionnel	exceptional
poş	tos	coup de tête ou de cornes	a blow with the head
poş lêdan	toslamak	d'un béliér donner un coup de tête ou de cornes	or horns of a ram to butt, to give a blow with the head or horns
lat	düz ve muntazam kaya	bloc ou dalle de pierre	flagstone
têvel	farklı, çeşitli, muhtelif	différent, varié	different, varied
braşî	ateşte çevrilmiş	grillé	grilled
braştin	ateşte çevirmek, kebab etmek	griller sur le feu	to grill
dîdevan	gözcü, gözetleyici	veilleur	watchman
dîdevanî	gözcülük, gözetleyici	veille, métier de veilleur	watchmanship
nêregah	gözetleme yeri	tour de veille, de surveillance	watch tour, watch point
nema	önüne geldiği fiile «artık» + olumsuzluk anlamını veren belirteç	ne... plus	any more, no.. more
nema tê	artık gelmiyor	il ne vient plus	he does not come any more
dil ji bîr ve çûn	fenalık gelmek, geçirmek	s'évanouir, perdre connaissance	to faint, to feel ill
tavilê	hemen, derhal	tout de suite, aussitôt	at once, immediately
canecan: ji dil û can	samimi, candan	sincère, intime	sincere, intimate
cihû	yahudi	juif	jew
nehk, nêk, nîk	olta iğnesi, imen çengeli, iğ çengeli	crochet	needle, crochet
dêwendam	dev, dev boylu, devasa	gigantesque	gigantic
peransû, parsû	kaburga	côte	rib
havil	çare, çözümler, çıkar yol	issue, solution, remède	way, means, remedy, solution
yextirme	savaşta ganimet	cheval pris comme	horse taken as
	alınan at	butin dans la guerre	spoils of war
semt	ihtiyat	prudence, précaution	prudence, precaution

bisemt	ihiyatlı, temkinli	prudent, précautionneux	prudent, cautious
bêsemt	ihiyatsız, temkinsiz	imprudent	imprudent, rash
semfî	ihiyati	conservatoire	precautionary
kêmlibat	alil, noksan uzuvlu	invalide, handicapé	invalid, handicapped
kêmlibatî	maluliyet	handicap	handicap
qeysik	koltuk deġneġi, loġ çekme aleti	béquille	crutch
leva : beş, par	parça, bölüm, bölme	part, division	part, division
leva kirin	bölmek, taksim etmek	diviser, partager	to share, to divide
leva bûn	bölünmek	se diviser, être partagé	to be divided
nexweşnêr	hasta bakıcı	infirmier (ère)	trained nurse
bi daîf yekî	görüſmek	rendre visite à	to meet, to see each
ketin : bi diyarî		quelqu'un,	other, to have an
yekî ketin		rencontrer	interview

TERMÊN LEŞKERÎ

(II)

Amadekar : Rojen BARNAS & Mizaffer BEGZADE

kurdî	tirkî	fransizî	îngilizî
saloxgêrî	istihbarat	renseignement (service)	intelligence service
saloxgêr	istihbaratçı	agent de renseignement	intelligence agent
salox	haber, malumat	renseignement, information	intelligence, information
saloxdêr	muhbir, bilgi veren	informateur	informer, informant
saloxdar	malumat sahibi	informé, avisé	informed
stol	donanma, filo	flotte	fleet
hêzên hewayî yên deryayî	deniz hava kuvvetleri	forces aeriennes de la marine	navy airforce
hêzên deryayî	deniz kuvvetleri	marine, forces maritimes	navy, naval forces
binke	üs	base	base
binkeyên deryayî	deniz üsleri	bases navales	naval bases
cîguhêz	seyyar	mobile	mobile
cendirmê cîguhêz	seyyar jandarma	gendarme mobile	mobile gendarme
pađigan, qişle	kışla	caserne	barracks
fêgêh	talimgah	terrain d'exercice militaire	military drill-ground
venasîn	keşif	reconnaissance	reconnaissance
êrîş, pelamar	hücum, saldırı	attaque, assaut, charge	attack, assault, onset
daberizîn, nm	taaruz	offensive	offensive
daberizîn, l	taaruza geçmek	passer à l'offensive	to go into the offensive
daberize !	taaruz et !	A l'attaque!	attack !
berevanî	savunma	defense	defence,
parastin	korumak	defendre, protéger	to defend, to protect
meteris	metris	tranchée	trench, entrenchment
senger	mevzi	position	position
çeper	tabya	fort, bastion	bastion, fort
kozik	pusu	embuscade	ambush
kozik vedan	pusu kurmak	tendre une embuscade	to lay an ambush
asêgeh	müstahkem mevki	fortification	fortification

(Dûmahîk heyê)

Malbat û merivatî

Amadekar : Hemîd KILIÇASLAN

kurdi	tirkî	fransizî	îngilizî
meriv, mirov, xizm, mermal	akraba	parent	relative
merivatî, xizmatî	akrabalık	parenté, lien de parenté	kinship
dê, dayik, dad, mader	ana	mère	mother
bav, bab	baba	père	father
dayê, dadê	dênin çağrı hali	forme vocative de dê	vocative case of dê
bavo, babo	bav'in çağrı hali	forme vocative de bav	vocative case of bav
jin	karı, kadın	femme, épouse	woman, wife
mêr	erkek, koca	homme, mari	man, husband
dê û bav	ebeveyn	parents	parents
jinbav, damarî	üvey anne	belle-mère, marâtre	stepmother
zirbav, bavmarî	üvey baba	beau-père, époux de la mère	stepfather
hêwî, hewî	kuma	co-épouse	co-wife
keç, dot, qîz	kız	fille	girl, daughter
kur, law, gede, pis	oğlan	fil	son
kurhilî, zirkur	üvey oğlan	beau-fils, fils issu d'un autre mariage	stepson
keçhilî, zirkeç	üvey kız	belle-fille, fille issue d'un autre mariage	stepdaughter
nevisî	üvey çocuk	enfant issu d'un autre mariage	stepchild
kal, kalik, bapîr	dede	grand-père	grand-father
pîr, pîrik, dapîr	nine	grand-mère	grand-mother
xweh, xwişk, xweng, xwehîng	kız kardeş	sœur	sister
et, hek	abla	sœur aînée	elder sister
birra	erkek kardeş	frère	brother
kek	ağabey	frère aîné	elder brother
mam, ap	amca	oncle paternel	paternal uncle
xal	dayı	oncle maternel	maternal uncle
xaltîk, xatî, xalet	teyze	tante maternelle	maternal aunt
met, metik, pûr	hala	tante paternelle	paternal aunt
jinap, amojin, jinmam	amca karısı	la femme de l'oncle paternel	wife of paternal uncle
xalojin, jinxal	dayı karısı	la femme de l'oncle maternel	wife of maternal uncle
tî	kadının kocasının erkek kardeşi	frère du mari (par rapport à la femme), beau-frère	husband's brother brother-in-law
elî	kayın, karının koca- sının kız kardeşi	la sœur du mari (par rapport à la femme), belle-sœur	husband's sister sister-in-law
jinî, hewcan	kadının kocasının kardeşinin karısı	femme du frère du mari (par rapport à la femme)	wife of the husband's brother
diş, gorm	görümce	la sœur du mari	husband's sister
hemzift, baltûz,	baldız	sœur de l'épouse, belle-sœur	wife's sister, sister-in-law
xwişkejin, diş	gelin	bru, belle-fille, mariée	bride, daughter-in-law
bûk	damat	gendre, marié	bride, groom, son-in-law
zava	kaynana	belle-mère, la mère du conjoint	mother-in-law
xesû, xwesî	kayın baba	beau-père, le père du conjoint	father-in-law
xezûr			

bûra xezûran, xezûrgelan xinamî, xizm xinamîti, xizmatî	kayın birader kayınbabagiller, evlilik bağıyla akraba evlilik bağıyla kurulan akrabalık kan bağıyla akraba kan bağıyla akrabalık	beau-frère, frère de l'épouse les parents du côté de la belle-famille parent par alliance parenté par alliance	wife's brother parents on the in-laws' side relations by marriage relationship by marriage blood relative blood relation, consanguinity married daughter(s) of a family
meriv, mirov merivatî, mirovatî	ailenin evli kızı ya da kızları yeni evlenen kızın alilesine ilk ziyareti	filie mariée de la famille première visite de la nouvelle mariée à la famille de ses parents la nouvelle mariée a rendu visite à ses parents	first visit of the new bride to her parents' family the new bride paid a visit to her parents (female) cousin, daughter of paternal uncle (male) cousin, son of paternal uncle nephew, niece, brother's son or daughter nephew, niece sister's son or daughter maternal uncle's son maternal uncle's daughter maternal aunt's son maternal aunt's child
bûk çû zeyî	gelin ailesini ziyarete gitti amca kızı	la nouvelle mariée a rendu visite à ses parents cousine, fille de l'oncle paternel	the new bride paid a visit to her parents (female) cousin, daughter of paternal uncle (male) cousin, son of paternal uncle nephew, niece, brother's son or daughter nephew, niece sister's son or daughter maternal uncle's son maternal uncle's daughter maternal aunt's son maternal aunt's child
dotmam, keçmam, keçap, qîzap pismam, kurmam, kurap, pisap birazî kardeş çocuğu xwarzî	amca oğlu yeğen, erkek yeğen, kız kardeş çocuğu dayı oğlu dayı kızı teyze kızı teyze oğlu teyze çocuğu	cousin, fils de l'oncle paternel neveu, nièce, fils ou fille du frère neveu, nièce, fils ou fille de la sœur cousin, fils de l'oncle maternel cousine, fille de l'oncle maternel fille de la tante maternelle fils de la tante maternelle enfant (fils ou fille) de la tante maternelle	of paternal uncle (male) cousin, son of paternal uncle nephew, niece, brother's son or daughter nephew, niece sister's son or daughter maternal uncle's son maternal uncle's daughter maternal aunt's son maternal aunt's child
kurxal, pisxal keçxal, dotxal, qîzxal keçxaltî, qîzxaltî kurxaltî, pisxaltî, lawxaltî bixaltî : zarokên xaltiyê	hala oğlu hala kızı torun torunun çocuğu torunun torunu torunun - torunun çocuğu ikiz ilk çocuk tek çocuk son çocuk babasının ölümünden sonra doğan çocuk süt anası, dadı dadı, mürebiyye süt erkek kardeşi süt kız kardeşi sağdıç	filis de la tante paternelle fille de la tante paternelle petit-fils, petite-fille arrière petit-enfant arrière-arrière petit-enfant arrière-arrière-arrière petit-enfant jumeau, jumelle premier né enfant unique dernier né enfant né après le décès de son père nourrice, mère de lait nourrice, gouvernante frère de lait sœur de lait ami intime du marié, garçon d'honneur sage-femme le mari de la sœur de l'épouse, beau-frère	paternal aunt's son paternal aunt's daughter grand-children great-grandchild great-great-grandchild great-great-great grandchild twin first child only child last-born child child born after death of his father west nurse child's nurse, governess foster brother foster sister bridegroom's best man, inti- mate friend of the bridegroom midwife the husband of one's wife's sister
kurmet, lawmet keçmet, qîzmet, qîzmetik nevî nevîçirk nevîçîçirk çîçirk cêwî, cotik, cemik, hevzik nûxurî, ziknixî yekta, yekane paşlandik, paşebere paşbab	hala oğlu hala kızı torun torunun çocuğu torunun torunu torunun - torunun çocuğu ikiz ilk çocuk tek çocuk son çocuk babasının ölümünden sonra doğan çocuk süt anası, dadı dadı, mürebiyye süt erkek kardeşi süt kız kardeşi sağdıç	filis de la tante paternelle fille de la tante paternelle petit-fils, petite-fille arrière petit-enfant arrière-arrière petit-enfant arrière-arrière-arrière petit-enfant jumeau, jumelle premier né enfant unique dernier né enfant né après le décès de son père nourrice, mère de lait nourrice, gouvernante frère de lait sœur de lait ami intime du marié, garçon d'honneur sage-femme le mari de la sœur de l'épouse, beau-frère	paternal aunt's son paternal aunt's daughter grand-children great-grandchild great-great-grandchild great-great-great grandchild twin first child only child last-born child child born after death of his father west nurse child's nurse, governess foster brother foster sister bridegroom's best man, inti- mate friend of the bridegroom midwife the husband of one's wife's sister
dêşîr, dayîn dadok biraşîr xweşîr birazava	hala oğlu hala kızı torun torunun çocuğu torunun torunu torunun - torunun çocuğu ikiz ilk çocuk tek çocuk son çocuk babasının ölümünden sonra doğan çocuk süt anası, dadı dadı, mürebiyye süt erkek kardeşi süt kız kardeşi sağdıç	filis de la tante paternelle fille de la tante paternelle petit-fils, petite-fille arrière petit-enfant arrière-arrière petit-enfant arrière-arrière-arrière petit-enfant jumeau, jumelle premier né enfant unique dernier né enfant né après le décès de son père nourrice, mère de lait nourrice, gouvernante frère de lait sœur de lait ami intime du marié, garçon d'honneur sage-femme le mari de la sœur de l'épouse, beau-frère	paternal aunt's son paternal aunt's daughter grand-children great-grandchild great-great-grandchild great-great-great grandchild twin first child only child last-born child child born after death of his father west nurse child's nurse, governess foster brother foster sister bridegroom's best man, inti- mate friend of the bridegroom midwife the husband of one's wife's sister
dapîrok, pîrik hevling, bacanak, hevzava	ebe bacanak	sage-femme le mari de la sœur de l'épouse, beau-frère	midwife the husband of one's wife's sister

Ç e n d p e y v ê n k ê m n a s j i
D î w a n a M e l a y ê C i z î r î

Amadekar : Zeynelabidîn ZINAR

kurdî	tirkî	fransizî	îngilizî
îsîn	parıldamak, ışıldamak	rayonner, reluire	to gleam, to shine
îsandin	parlatmak, ışıldatmak	faire luire, polir	to polish
kam	arzû, murad	désir	wish, desire
kax : qesr	köşk, villa	palais, villa	palace
ragirtin	dayanmak, kaldırabilmek	soutenir, endurer, supporter	to bear, to endure, to withstand
rexne	eleştiri, tenkit	critique	criticism
sûlaf : sûlav	bade, şarap	vin	wine
terwende : berê nû	turfanda	primeur	early fruit or vegetables
zîwer : zîvîn	gümüştên yapılan, gümüş	en argent, d'argent	silver

Peyivnasî

ÎSTEKAN an ÎSKAN

Bi mana qedeh an piyan di nav Kurdên Serhedan de bi kar ûnin. Ji rûsî *stakan* (*stakan* tê xwendin) ketiye nav van Kurdên cîranê Rûsyayê.

SEMAWER

Ji peyva rûsî *samovar* (*samovar*, «ê ku bi xwe dikele») tê, di sedsala XIX an de ketiye zimanê me.

PIYAN

Di hin herêmên Kurdistanê de bi mana qedeh de bi kar ûnin. Peyveke kurdî ye, merivatiya wê bi *piyale* û *peymane* yên farisî, *philale* (*filale* tê xwendin) a yewnanî û *phiala* (*fila*) latînî heye.

PIYADE

Peyveke îranî ya bi mana *peya* ya kurdî. Kesê ku bi pê diçe, ne siwar e.

TAWE

Alava ku tê de xwarin tê pehtin an germ kirin, peyveke kurdî û îranî ye. Di rehê wê de tav heye ku germahî ji tavê tê. Tirkan ji teşeya farisî *tâve* girtine û li gora ahenga dengê ya zimanê xwe kirine tava.